

11.8.1997

231-2370-95
231-200-90

Enligt sändlista

**Bildande av naturreservatet Filehajdar, Othem socken,
Gotlands kommun**

Uppgifter om naturreservatet

<i>Namn</i>	Filehajdar
<i>Kommun</i>	Gotland
<i>Socken</i>	Othem
<i>Läge</i>	Reservatet är beläget drygt 1 km SO om sjön Tingstädeträsk (se översiktskarta, bilaga 1)
<i>Kartblad</i>	Ekonomiska kartbladet 079 04, Filehajdar
<i>Gräns</i>	Ytterkanten av den heldragna linjen på bifogade kartor, bilaga 2
<i>Area</i>	10 hektar
<i>Fastigheter</i>	Othem Österby 1:229
<i>Markägare</i>	Cementa AB
<i>Naturvårdsförvaltare</i>	Länsstyrelsen i Gotlands län

11.8.1997

231-2370-95

231-200-90

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822), att avsätta det på bifogade karta, bilaga 2, avgränsade området som naturreservat.

Ändamålet med naturreservatet är att bevara ett skogbevuxet hållmarksområde med höga naturvärden.

För området skall gälla de föreskrifter enligt 8-10 §§ naturvårdslagen och 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) som anges nedan.

A *Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet inom naturreservatet*

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad eller anläggning,
- 2 dra fram mark- eller luftledning,
- 3 anlägga väg eller stig,
- 4 bedriva täkt av sten, grus, sand eller jord,
- 5 gräva, schakta, fylla ut, borra, spränga eller på annat sätt skada mark,
- 6 avverka eller på annat sätt skada eller ta bort levande eller dött träd eller buske,
- 7 dika,
- 8 anordna upplag.

Utan hinder av ovanstående förbud får naturvårdsförvaltaren vidta de skötselåtgärder som anges i skötselplanen.

B *Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång*

Markägare liksom innehavare av särskild rätt till mark förpliktas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med naturreservatet:

- 1 Anordningar för utmärkning av och information om naturreservatet.

C *Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet*

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

11.8.1997

231-2370-95
231-200-90

- 1 föra motordrivnet fordon utanför den genomfartsväg som har markerats på bifogade karta, bilaga 3,
- 2 bryta kvistar eller på annat sätt skada eller ta bort levande eller döda träd eller buskar,
- 3 plocka eller gräva upp växter,
- 4 avsiktligt döda, skada eller samla in djur,
- 6 göra upp öppen eld. Medförd grill eller fältkök får dock användas.

D Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av området m m

- 1 Länsstyrelsen fastställer de anvisningar om naturvårdsförvaltningen m m som framgår av skötselplanen för reservatet.
- 2 Naturreservatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar (SNV:s handbok "Skyltar i naturskyddade områden", avsnitt 5).
- 3 Naturvårdsförvaltare skall vara Länsstyrelsen i Gotlands län.

Grund för beslutet

Områdets betydelse

Området ingår i område av riksintresse för naturvården (område I 17) enligt 2 kap 6 § 2 st naturresurslagen (1987:12).

Redogörelse för ärendet

Området stora naturvärden uppmärksammades hösten 1994 i samband med Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

Förslag till beslut om bildande av naturreservat och skötselplan för området sändes ut på remiss den 13 mars 1997.

Beskrivning av området

Geologi

Reservatet ligger i den sydvästra utkanten av det stora hållmarksområdet Filehajdar, och berggrunden består av revkalksten och lagrad kalksten överlagrad av ett mestadels tunt jordtäckte.

11.8.1997

231-2370-95

231-200-90

Växtlighet

Området är bevuxet med gles hållmarkstallskog med senväxta, undertryckta granar och ett buskigt med mycket en. Där jordtäcket är tunt, förekommer alvarvegetation med fårsvingel, vit och stor fetknopp, backtimjan, ax-veronika och backlök i fältskiktet. Där jordtäcket är tjockare, är skogen mer högväxt och vegetationstypen örtrik. I fältskiktet är här gräsen lundskäfting, piggrör och älväxing samt brudbröd vanliga.

Inom området finns en rik förekomst av den sällsynta laven ringlav, *Evernia divaricata*, som växer på senvuxna enar och granar.

Djurliv

Till områdets fågelarter hör bl a nattskärre och orre. Områdets djurliv i övrigt är ej undersökt.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet (se bilaga 5).

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Thorsten Andersson, ordförande, samt ledamöterna Torsten Andersson, Eric Carlsson, Hans Klintbom, Sonia Landin, Björn Larsson, Harriet Lihnell, Jan Lundgren, Ove Nyman, Hans af Petersens, Lennart Petersson, Ingibjörg Sigurdsdottir och Lilian Virgin samt tjänstgörande ersättarna Björn Jansson och Göthe Malmros.

I handläggningen av ärendet har även byrådirektören Stellan Hedgren och naturvårdsdirektören Per Hansson deltagit. Per Hansson föredrog ärendet.

Thorsten Andersson
Per Hansson**Bilagor**

- 1 Översiktskarta
- 2 Karta visande naturreservatets avgränsning
- 3 Väg tillåten för trafik med motordrivet fordon
- 4 Överenskommelse mellan Länsstyrelsen och Cementa AB
- 5 Hur man överklagar

11.8.1997

231-2370-95
231-200-90

Skötselplan för naturreservatet Filehajdar

Planen har fastställts av Länsstyrelsen den 11 augusti 1997. Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen.

Förord

Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen i Gotlands län. Samråd har skett med bl a Statens naturvårdsverk och Gotlands kommun.

Innehåll

I Beskrivning av nuvarande förhållanden

- 1 Markanvändning
- 2 Tillgänglighet
- 3 Anordningar för friluftslivet och information

II Riktlinjer för den framtida naturvårdsförvaltningen

- 1 Disposition och skötsel av mark och vatten
- 2 Anordningar för besökare
- 3 Tillsyn
- 4 Dokumentation
- 5 Ekonomisk utredning

III Källor

11.8.1997

231-2370-95

231-200-90

I Beskrivning av nuvarande förhållanden

1 Markanvändning

1.1 Skogsbruk och bete

Plockhuggning har förekommit under lång tid. Inom området finns dock förhållandevis gott om död ved.

1.2 Befintliga byggnader och anläggningar

Inga byggnader eller andra anläggningar finns inom området.

2 Tillgänglighet

Området nås lättast via den grusväg som utgår från länsväg 650 och Rings gård.

3 Anordningar för friluftslivet och information

Inga anordningar finns för närvarande.

II Riktlinjer för den framtida naturvårdsförvaltningen

1 Disposition och skötsel av mark och vatten

1.1 Övergripande mål

Det övergripande målet för reservatets skötsel är att bevara områdets biologiska mångfald och att därvid speciellt gynna de växter och djur som är beroende av rik tillgång på gammal skog och död ved.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

All skog skall lämnas för fri utveckling och inga skogsbruksåtgärder – inte ens i form av röjningar – vidtas.

2 Anordningar för besökare

2.1 Övergripande mål

Det övergripande målet skall vara att området skall nyttjas i sitt naturliga

11.8.1997

231-2370-95

231-200-90

tillstånd utan några speciella anordningar för besökarna.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Tillgänglighet

Något behov av att öka tillgängligheten till reservatet föreligger ej.

2.2.2 Information

Armerad plastskylt i storlek A1 med information om naturreservatet framställs av Länsstyrelsen. Skyltar sätts upp vid reservatets sydvästra och nordöstra hörn.

2.2.3 Utmärkning av naturreservatets gräns

Naturreservatets gräns skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar (SNV:s handbok "Skyltar i naturskyddade områden", avsnitt 5).

3 Tillsyn

Länsstyrelsens ambulerande tillsynsman svarar för tillsynen av reservatet.

4 Dokumentation

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera utförda åtgärder, kostnaderna för dessa och hur de har finansierats samt förhållanden som hotar naturvårdens intressen.

5 Ekonomisk utredning

Länsstyrelsen har nedan gjort en beräkning av kostnaderna (i 1997 års penningvärde) för skötseln av området.

Skötselåtgärd	Engångs-kostnad (kr)	Årlig kostnad (kr)
Framställning och uppsättande av informationsskyltar	10 000	
Utmärkning av naturreservatets gräns	5 000	
Vägunderhåll		5 000

BESLUT

8 (9)

11.8.1997

231-2370-95

231-200-90

Skötselåtgärd	Engångs- kostnad (kr)	Årlig kostnad (kr)
Naturvårdstillsyn		3 000
Summa	15 000	8 000

Samtliga ovan angivna åtgärder skall bekostas av staten genom anslaget för vård av naturvårdsobjekt m m.

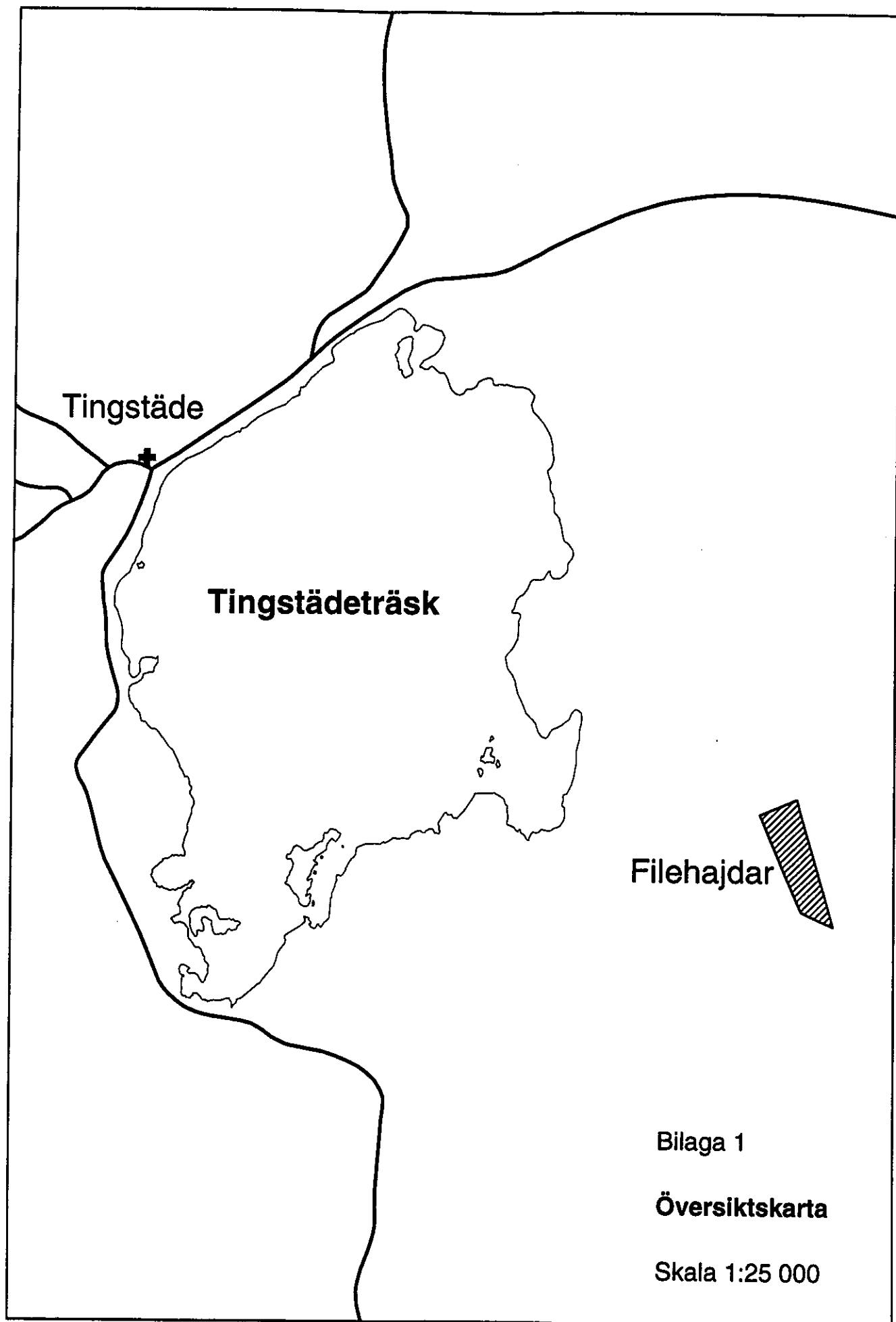
11.8.1997

231-2370-95

231-200-90

III Källor

- Andersson, A. & Jacobson, R. 1984. Översiktlig naturinventering. Botanik. – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Aronsson, M., Hallingbäck, T. & Mattsson, J.-E. (red.) 1995. Rödlistade växter i Sverige 1995. – ArtDatabanken.
- Cederberg, B., Ehnström, B., Gärdenfors, U., Hallingbäck, T., Ingelög, T. & Tjernberg, M. 1997. De trådbärande impedimentens betydelse för rödlistade arter. - ArtDatabanken Rapporterar 1.
- Ehnström, B. & Waldén, H. W. 1986. Faunavård i skogsbruket. Del 2 – Den lägre faunan. – Skogsstyrelsen.
- Ehnström, B., Gärdenfors, U. & Lindelöw, Å. 1993. Rödlistade evertebrater i Sverige 1993. – Databanken för hotade arter.
- Johansson, P. 1996. Ringlav och trådbrosklav på Gotland – dokumentation för övervakning av två hotade hänglavar. – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Johansson, P., Pettersson, L. Å. & Wågström, K. 1996. Ringlav, *Evernia divaricata*, och trådbrosklav, *Ramalina thrausta*, på Gotland samt något om övriga gotländska hänglavar. – Rindi 16: 51-68.
- Länsstyrelsen i Gotlands län. 1988. Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv i Gotlands län.
- Moberg, R. & Holmåsen, I. 1982. Lavar. En fälthandbok. – Interpublishing.
- Samuelsson, J. & Ingelög, T. 1996. Den levande döda veden, bevarande och nyskapande i naturen. – ArtDatabanken.
- Statens naturvårdsverk. 1991. Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv. – SNV Rapport 3771.
- Statens naturvårdsverk. 1992. Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv. Beskrivningar. – SNV Rapport 4037.

Bilaga 1

Översiktskarta

Skala 1:25 000

Gräns för naturreservatet
Filehajdar

Skala 1:10 000

6403500

6403000

6402500

6402000

6401500

6401000

PRÄSTGÅRDEN

1:1
3

Träskhagen

Tiselhagen

2:1
1

Orgåkeren

PRÄSTGÅRDEN

1:1
4

Orgvåtar

RINGS

Hejnum hållar

3:1
1

R. Skräddarstajen

NORRBYS

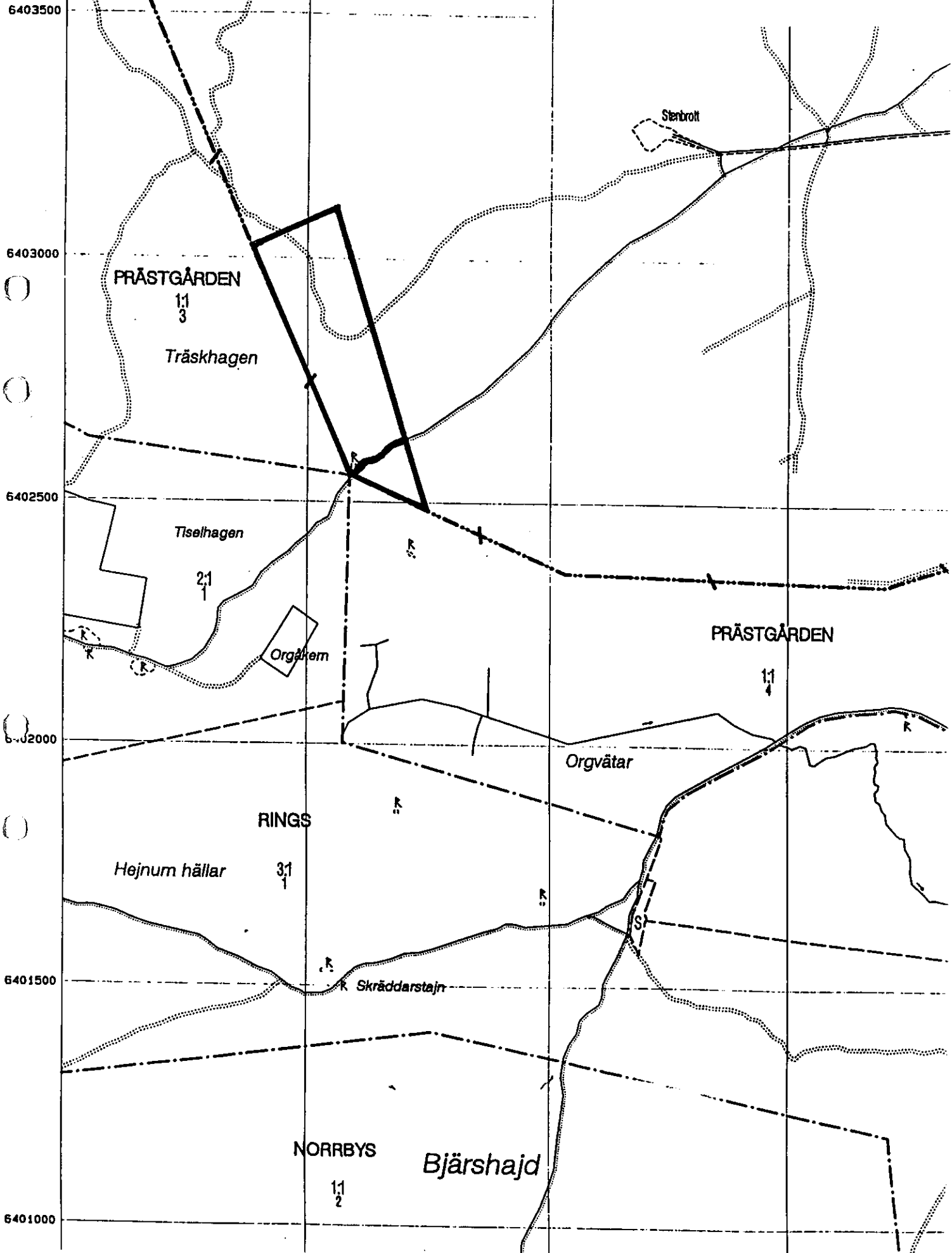
1:1
2

Bjärshajd

Stenbrott

S

Väg tillåten för trafik
med motordrivet fordon

16.4.1997

231-2370-95
231-200-90

Mellan Länsstyrelsen i Gotlands län och Cementa AB, org.nr. 556013-5864
har träffats följande

Överenskommelse

1. Länsstyrelsen har i ett beslut den 13 september 1996 med stöd av 11 § naturvårdslagen (1964:822) förordnat att det inom ett på karta markerat område av fastigheten Othem, Österby 1:229, Gotlands kommun, skall vara förbjudet att utan tillstånd av Länsstyrelsen att avverka skog eller vidta andra skogliga åtgärder. Förbudet gäller t o m den 12 september 1999.

Beslutet fogas till detta avtal som bilaga 1.

I beslutet redovisas närmare skälen till avverkningsförbudet.

Vid överläggningar har Länsstyrelsen och Cementa AB kommit överens om att frågan om skyddet för File Hajdars nu aktuella naturvärden och därmed sammanhängande frågor bör kunna lösas på följande sätt.

2. Cementa AB erbjuder Naturvårdsverket att förvärva det markområde som på en till detta avtal som bilaga 2 fogad karta markerats med snedstreck. Naturvårdsverket skall som ersättning för området till Cementa AB betala 100 kronor. Separat köpeavtal upprättas och undertecknas av Cementa AB och Naturvårdsverket så snart som möjligt.
3. Cementa AB åtar sig att se till att det inom det område i övrigt som omfattas av Länsstyrelsens beslut om avverkningsförbud inte

CEMENT4.DOC

16.4.1997

231-2370-95

231-200-90

kommer att ske någon avverkning av skog, förrän det är aktuellt att bryta kalksten inom området.

4. För i punkt 3 angivet ändamål skall Cementa AB från tidigare markägare överta de rättigheter till avverkning av skog som dessa tillförsäkrats i samband med bolagets tidigare förvärv av marken. Ersättning för dessa rättigheter skall av Cementa AB erläggas med följande belopp, som godtagits av rättighetsinnehavarna:

Filip Ardell	16 300 kr
Oskar Pettersson	21 400 kr
Anna-Lisa Engström	34 700 kr
Sven Wessman	8 600 kr
Gun Hedin	19 500 kr

5. Överenskommelserna enligt punkterna 2 och 4 genomförs inte förrän föreslagen naturreservatsbildning enligt kartredovisning i bilaga 2 vunnit laga kraft.
6. Länsstyrelsen förbinder sig att upphäva det interimistiska förordnandet enligt 11 § naturvårdslagen när den föreslagna reservatsbildningen vunnit laga kraft, när Naturvårdsverket tillträtt förvärvat område och tidigare markägare enligt punkt 4 erhållit angiven ersättning.

Visby den 16.4. 1997

Slite den 29.4. 1997

För Länsstyrelsen

För Cementa AB

.....
Per Hansson

.....
Ulf Calla

CEMENT4.DOC

Enligt sändlista

Förbud enligt 11 § naturvårdslagen att avverka skog inom del av Filehajdar

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 11 § naturvårdslagen (1964:822), att det inom på bifogad karta, bilaga 1, markerad del av fastigheten Othem, Österby 1:229, Gotlands kommun skall vara förbjudet att utan tillstånd av Länsstyrelsen avverka skog eller vidta andra skogliga åtgärder.

Förbudet gäller t o m den 12 september 1999.

Förbudet gäller utan hinder av förd klagan.

Motivering

Filehajdar utgör en del av det största sammanhängande hållmarkskomplexet på Gotland och har höga kvartärgeologiska och botaniska värden. Nu aktuellt område utgör de sydvästra delarna av Filehajdar. Flera sällsynta och hotade växter har påträffats i området. Hållmarksbarrskogen, som är den dominerande naturtypen, hyser Gotlands rikaste förekomst av ringlav, *Evernia divaricata* (hotkategori 2 - sårbar, enligt Internationella Naturvårdsunionens hotklassificering).

Cementa AB har köpt in all mark men har i samband med vissa markköp avtalat med tidigare ägare att de får avverka den skog som finns innan kalkbrytning sker. Avtalen är tidsbegränsade och kommer att löpa ut innan brytning beräknas komma att genomföras. De första avtalen löper ut under hösten 1996 varför frågan om avverkning är akut.

FILEHAJD.DOC

13.9.1996

231-2958-96

Länsstyrelsen har föreslagit att ett naturreservat, tidsbegränsat till 20 år, inrättas. Detta för att kunna utvärdera lavförekomstens långsiktiga överlevnadsmöjlighet och kunna bedriva markägarförhandlingar med grannar för att få fram ersättningmark åt Cementa AB.

Naturvårdsverket har inte förklarat sig berett att tillstyrka ett tidsbegränsat naturreservat utan förordar i stället att Länsstyrelsen beslutar om interimistiskt naturreservat och under tiden utreder dels de ekonomiska konsekvenserna för dem som innehar avverkningsrätt inom området och ersätter den skada som kan uppstå under tiden, dels fortsätter att förhandla med Cementa AB.

Länsstyrelsen har inlett förhandlingar med samtliga berörda skogsägare och Cementa AB. För att kunna betala ersättningar till skogsägarna måste ett interimistiskt förordnande finnas som grund för detta. Länsstyrelsen avser att utbetala ersättning till berörda skogsägare utom Cementa AB så snart överenskommelse kan träffas om ersättningens storlek. För Cementa AB:s del kommer ersättningsfrågan att behandlas i samband med fortsatta förhandlingar om reservatsfrågans långsiktiga lösning.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet (se bilaga 2).

I detta beslut har deltagit landshövding Thorsten Andersson, beslutande, 1:e länsassessor Nils Strehlenert, inventerare Per Johansson samt naturvårdsdirektör Per Hansson, föredragande.

Thorsten Andersson

Per Hansson

BESLUT

4 (4)

13.9.1996

231-2958-96

Lantmäterimyndigheten på Gotland
Artillerigatan 2 B
621 45 VISBY

Floravårdskommittén för lavar
c/o Sekr. Jan-Eric Mattsson
Fytoteket, Uppsala universitet
Villavägen 6
752 36 UPPSALA

FILEHAJD.DOC

Postadress
621 85 VISBY

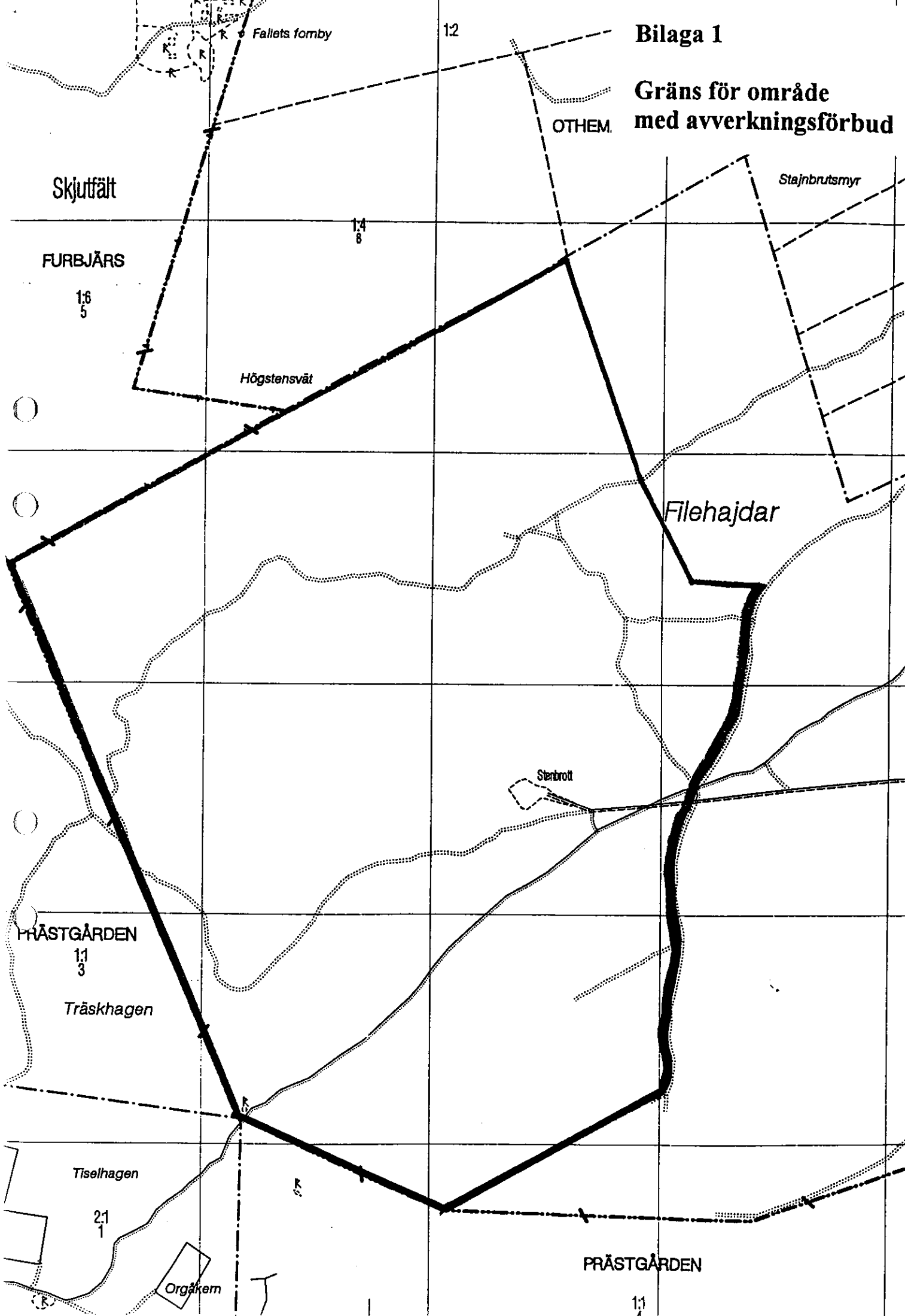
Besöksadress
Strandgatan 2

Telefon
0498-29 21 00

Telefax
0498-21 72 89

Bilaga 1

Gräns för område med avverkningsförbud

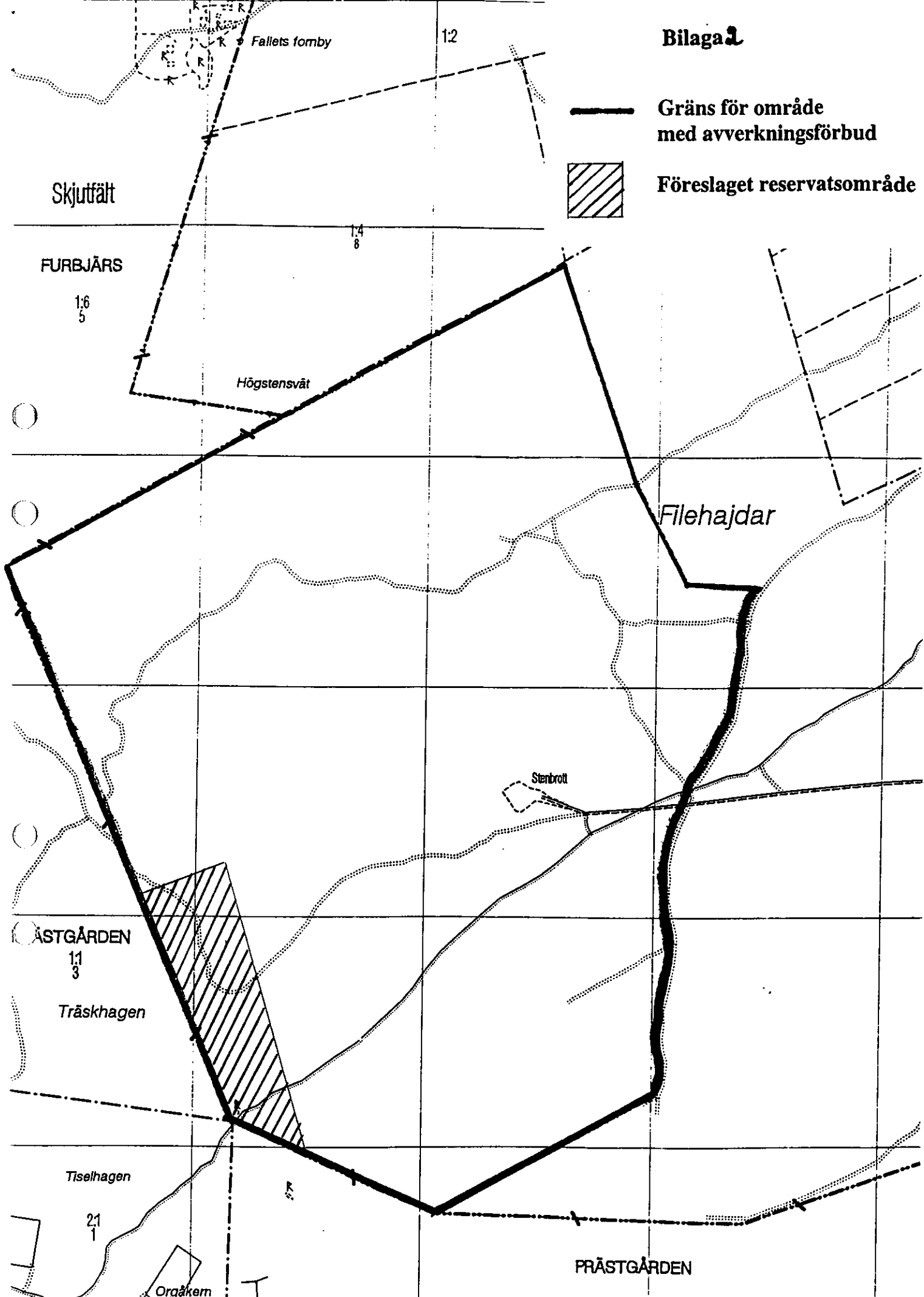

Bilaga 1

Gräns för område
med avverkningsförbud

Föreslaget reservatsområde

Hur man överklagar hos regeringen

Om Ni är missnöjd med Länsstyrelsens beslut, kan Ni överklaga detta hos regeringen, Miljödepartementet.

Det gör Ni genom att i brev till regeringen

- tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) och
- redogöra för dels varför Ni menar att Länsstyrelsens beslut är felaktigt, dels hur Ni anser att beslutet skall ändras.

Ni undertecknar brevet, förtydligar namnteckningen och uppger postadress och telefonnummer.

Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.

Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.

Brevet skall lämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.

Länsstyrelsens adress och telefonnummer är:

Länsstyrelsen i Gotlands län
621 85 Visby
tel 0498-29 21 00

Länsstyrelsen måste ha fått Ert brev inom tre veckor från den dag Ni fick beslutet, annars kan Ert överklagande inte tas upp.

Om något är oklart, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.